

Ноември 2006

Първото нещо, което се наби на очи в Сенегал бяха красивите жени и тълпите от просяци. В Мавритания отвикнах на гледката на агресивни просяци, без да броя полицаите или другите събиращи пари само от туристи. Там просяците седяха най-вече пред джамията или пристанището, пред тях смирено бяха разгънати кърпи, върху кърпите имаше по няколко монети, но никой не обелваше и дума, камо-ли да стане досаден. Ако дадеш - дадеш, ако не - пак добре. Още от сенегалския Росо нещата коренно се промениха - навсякъде по пазари, бензиностанции и магазини (при хората с пари) се появяваха орди от деца с канчета, вързани на въже. Извадиш ли балата с франкове, те се събираха наоколо, някои дрънкаха с монети, за да привлекат още повече внимание, а едно хлапе седя до мен към 15 минути и през 10 секунди, като метроном чукаше по желязно канче с камък, без да пророни дума. Всичко това бледнее естествено пред Нигер, но точно от Сенегал започнах да си създавам закалката, нужна за следващите страни по пътя ми. Хванах кола за Сен Луи, пътят стана на дупки, но за компенсация и за разлика от Мавритания се появиха табели, осова линия и пътни знаци. Пустинята изчезна след река Сенегал, а това което се появи после бе все още оскъдна зеленина, локви, рекички, ориз и тръстика. След 2 часа стигнах до Сен Луи - град, който също е на самата граница (но без ГКПП) и нямаше никакво съмнение, че съм на прав път. От тук започваше черна Африка.

За контраст сградите в Сен Луи са бели, а архитектурата е колониална и внушителна. Географията на града също е интересна - най-западната му част е краят на един полуостров Langue de Barbarie (варварски език), дълъг с километри и тесен стотина метра. От там по мост се минава до остров на река Сенегал, където са центъра, кметството и старата и богата френска част на града. А от там по друг (айфелов) мост се минава до новата и бедна африканска част на Сен Луи, която е на източния бряг на река Сенегал. Строго погледнато тя също е заобиколена от вода и канали и може да се смята за остров. Първото ми запознанство, наложено от необходимостта да намеря квартира, бе с един възпълен и възрастен господин, който ме упъти, предложи да се видим на следващия ден и се представи - "Аз съм гей". Отначало помислих, че любезността му е наложена само от плътски потребности, но бързо видях на подадената визитна картичка, че той наистина се казваше Gaye. А това е едно изключително разпространено сенегалско име както Диоп, Ндур, Фал и т.н. Намерих квартира на средния остров и за пръв път от Мароко насам помирисах чаршафи и истинска възглавница. На другия ден минах покрай стадиона, където се играеше мач. Както се оказа по-късно, на стадиона всеки ден се играеха по няколко срещи и сигурно имаше негри, които прекарваха половината от живота си на трибуните. По случайност, същия ден се очакваше да пристигне голяма моторизирана група от поклонници на Харли Дейвидсън, а рокерите отдавна не са отритнати от обществото - тях ги очакваха със знамена и афиши като на посещение на държавен глава. Надвечер, когато и последният мач свърши, от стадиона се изсипа агитката на гостите, а след нея с резове и павета в ръце ги изпращаха домакините. Набързо се изнесох от епицентъра на събитията, над улицата заваля порой от камъни, а най-нереално през две къщи бе полицейска сграда, в чийто двор маршируваха униформени. Те продължиха да маршируват и никой не мръдна и малкия си пръст - такива сценки бяха ежедневие... Щеше да е по-весело, ако в мелето бяха и брадатите рокери, но Сен Луи извади късмет - те се появиха половин час по-късно на същата улица.

Това бе първият град с удобства след Мароко, а навсякъде бродеха и много туристи. Заради тях постоянно се срещаха хора, които молеха да им дам пари или да им купя мляко. Номерът с млякото е за заблуда на наивния турист. Той рядко дава пари, но винаги е готов да услужи с храна - фактът, че се проси храна, значи че бедните наистина имат нужда от нея. А след това просякът връща млякото в магазина и получава парите от продавача (комисионна примерно 40%). Така от едно пакетче мляко се изкарват доста пари. Но въпреки всичко не бива да се изпада в крайности и

параноя и не бива да се смята, че всеки иска да те излъже. Богатият бял човек (сенегалското обръщение към него е туба/тубаб) е само един добре дошъл допълнителен приход - черната работа се върши най-вече сред другите черни. Имаше и навлеци-рибари. Тяхната история бе, че са се контузили/осакатили и не могат да браконьерстват в мавритански води. А децата им седят гладни. И боледуват... Но най-екстремно бе поведението на една готвачка, която намерих на втория ден в Сен Луи. Тя пълнеше чинията ми с голяма порция риба, ориз и зеленчуци, а аз хапвах там всеки ден и оставах доволен, въпреки че плащах повече от местните. След вкусния обяд вещицата съзря 2 големи портокала в торбата ми и се опита да изпроси единия, но аз набързо я отрязвах. Бях ги търсил дълго, бях ги избирал и пазарил, бях им се наточил и най-вече ми бе писнало от просяци. На другия ден обидената готвачка сипа в чинията ми само половин купчинка ориз и две рибешки глави, а аз ги оглозгах и дадох колкото даваха сенегалците...

Много от местните бягаха като дявол от тамян, щом извадех апарата и го насочех към тях. Един сподели, че не искал да се снима за да не "открадна душата му"... Не знаех, че старата ми камера имала и такава функция. Друг, който знаеше що е то снимка се оплака, че всеки можел да му причини зло, само като гледал образа му. Сенегалците са предимно мюсюлмани, но всички те са с дълбоки анимистки корени, въпреки имена като Амаду (Ахмед), Мамаду (Мохамед), Абу (Абдул) или Бубакар (Абу Бакр). Както в Мароко и Мавритания тукашната дълговековна практика свързва исляма с марабутата - свети хора с голяма власт и още по-голямо влияние сред набожните. Местните често ходят при тях за съвет, лекарство, талисман, баене или гадателства, а на гробовете им се събират опашки от поклонници... въпреки, че подобни "езически ритуали" са изцяло заклеямени от саудитските "пазителите на добродетелта" или усташите (религиозен учител - арабски) от университета Ал-Азхар в Кайро. Някои от вратите в Сен Луи са изрисувани с черен и бял марабу, които пазят и къщата и хората и козите от уроки или зли погледи. А споменах козите, тъй като това бе най-разпространеното животно по тези краища на света. Имаше бели и кафяви кози, кози на черти и кози с паласки от страни (сигурно бременни), а после прочетох в един вестник, че втората награда за някаква викторина също е коза. Както и да е - реших да взема велосипед и да разгледам околностите на града. Намерих човека и след като му казах, че ще върна колелото за "салат ал магреб" (молитвата на залез) успях да го спазаря на 4 пъти по-ниска цена. Дори и половин анимисти, сенегалците уважават мюсюлманите (като богоизбрани) много повече от християни или атеисти, а школовката ми по ислямските страни даде своите плодове и спокойно минах за правоверен поне тук в Сен Луи. Първо разгледах пристанището (голяма част от приходите идват от една риба, наречена рая, която е без люспи и затова не се яде от мюсюлманите, но французите и други християни плащат добре за нея), а после поех по пътя на юг и стигнах след 20 км до национален парк с мангрови, корморани, чайки и хиляди други птици - направо рай за орнитолозите. До края на деня се случиха още няколко странни случки. Най-напред ме спря полицаи. Поиска паспорт - дадох му, поиска сертификата с ваксините - дадох му и него. След това помисли около минута, изтри запотеното си чело с длан и попита - "А къде ти е каската?" Не издържах и се разсмях. Ей Богу, през цялото си пътуване през Африка видях само двама моториста с каска, а полицаят също се разсмя и от добрина ме пусна да продължа (по-нататък в Дакар ми казаха, че наистина са приели закон за каски). После спрях до река Сенегал и останах при старче, което ловеше риба на картоф. Дойде време за третата молитва (салат ал аср) и се разбрахме да му пазя такъмите, но Аллах не бе щедър и не успях да хвана нищо докато той се молеше. А малко преди четвъртата молитва върнах велосипеда на човека, казах едно "Аллах да те поживи" и тръгнах изморен към квартирата си. Улицата пред нея бе блокирана и точно пред моя прозорец бе вдигната шатра. Няма да забравя онази съботна вечер - тълпи от негри отиваха по купони, а шатрата бе пълна с тонколони и пластмасови столчета. Постепенно осъзнах, че тази нощ няма да се спи дълбоко. Към 22:30 сенегалците се разпяха, по тонколоните затрещяха едни монотонни речитативи, а вследствие на децибелите леглото ми почти вибрираше. Никога не съм имал

представа дали може да се спи на концертна сцена, но се оказа че може и дремнах от прекалената умора между 3 и 3:30 сутринта. Към 4:30 музиката най-накрая спря, а аз поспях още три часа и се запътих към автогарата. Време бе да стигна и до столицата.

Единственият "местен", когото познавах преди да дойда тук бе Нено Сенегалеца. Запозна ни Чудомир и останах приятно изненадан от повечето му сънародници. Жените изглеждаха и по-красиви и по-добре облечени от мавританките, а прическите, стърчащите плитки и дрехите им разкриваха една пищна по африкански фантазия. Много от тях се обличаха в панталони, подчертаващи фигурата, както и с блузи, състоящи се предимно от деколте. Забрадките често бяха на мода и общо-взето в съзнанието ми се самоналожи следната аналогия - европейките крият гърди и показват коси, а сенегалките показват гърди и понякога крият коси. Всеки да прецени за себе си, кое му харесва повече... а с риск да ме освиркат ще споделя, че сенегалските плитки също са уникални. Повечето от жените са едри, здрави и кокалести, но някои имат нежни лица с меки черти и безупречни тела - те биха минали за топ красавици по всички европейски паралели. Мъжете са стройни и високи, едни са облечени модерно (с фланелка на Роналдо и дънки), а други по мюсюлмански с разноцветна роба до колената и плоско кепе. По-важното е, че и мъже и жени създаваха доброто впечатление, съпътстващо културния човек - автобусите бяха пълни, но вътре не се блъскаха, хората си отстъпваха място и даже държаха чантите на правостоящите в скута си. Направи ми страшно впечатление, когато един очукан камион закъса напъряко на движението пред автобуса - без много думи всички мъже слезнаха от предната врата и избутаха заедно камиона, а после пак се качиха вътре и потеглихме без нито един коментар по адрес на закъсалия шофьор или майка му. По някое време срещнах Абду Сене - заклет анимист и студент по африканска филология, който центрира представите ми. Според него в Сенегал живеели няколко различни етноса (най-вече уолоф, серер, джола и фула), а хората от тези етноси често се обиждали помежду си на "маймуна". Така думата расизъм (която никога не съм могъл да си обясня добре) чисто и просто прие измеренията на срещащата се навсякъде по света хомофобия и на елементарната омраза към ближния.

Основната цел на визитата ми в сенегалската столица бе да получа гвинейска виза. Абду Сене помогна да намеря сградата на посолството в Point E - тузарски квартал от Дакар, а после разгледах и центъра на града, който не ми направи особено впечатление. От далеч хората споменаваха столицата с нарицателното "африкански Париж" - име и едновременно надежда, която за тях е свързана с пари и възможности за едно по-добро бъдеще. Половин квадратен километър в баш центъра на Дакар сигурно е сравним с някой западнал имигрантски арондисмент на Париж, така че ударението пада върху думата африкански, а не върху Париж... А аз отседнах на частна квартира в Йоф - рибарско селце на един час път с автобус от столицата и направих първата двудневна почивка по пътя си. Много спортисти бягаха по плажа, около тях често скачаха кучета, а други хора търкаха с четки "печалбите си от викторини" в океана. Деца и възрастни на отлив влизаха далеч навътре по зелените камъни и събираха рачета, миди и каквото намерят из дупките, пълни със солена вода. За пръв път видях как се лови риба без никаква стръв - изобилието бе толкова голямо, че рибарите само следяха къде минава стадото, замятаха чепарета натам и ги изтегляха обратно със пърхащи риби, закачени за перки, опашки и всякакви телесни част, изключващи устата. Жегата по обяд ставаше непоносима, така че се опъвах на сянка под оградата на централната йофска джамия (разположена на самите пясъци), а около мен имаше и много други налягали. Но още преди да запаля първата цигара, те ми направиха забележка, че даже извън оградата не можело да се пуши - вътре бил марабу-то, а аз съм бил само на 100 метра от него, така че трябвало да се съобразявам. Добре - съобразих се. Оказа се, че местното ислямско "братство", наречено Лайен е нещо като автономна сенегалска община. А марабу-то бе този, от когото изцяло зависеха общинските въпроси в Йоф. След като извадих гвинейска виза купих билет за кораб от компания на име COMAT, а дестинацията му се наричаше

Зигиншор и се намираше в Касаманс - област в южен Сенегал на едноименна река. Корабът тръгваше привечер и ми остана свободен целия следобед, затова се разходих с корабче до остров Горе. Навремето тук е бил укрепеният френски търговски център за роби, а търговията с тях е една изключително интересна тема, на която ще се спра съвсем подробно в пътеписите от Гана. Запомнил съм от Горе, че чаках обратно корабчето към Дакар, подреден на опашка зад група етиопски туристи. Един от тях и на опашката все още пазареше злокобна африканска маска, която купи буквално преди да стъпи на палубата. След това нахлузи маската, показа се пред другите и я свали, очаквайки реакция. Вметнах закачливо, че с маска или без маска - няма голяма разлика, а приятелите му подхванаха играта, изкараха го по-грозен от маската и го скапаха от майтап. Така в шеги и закачки мина и този следобед, а на пристанището хапнах чиния жемшем - ястие от ориз и риба. Сенегалската кухня е леко еднообразна - с изключение на рибата и ориза се набляга също на фъстъченото масло, а наличието на десетки сенегалски ястия като супукан, дири или мафе не бива да заблуждава, че те са сготвени от нещо друго.

Корабът Уилис, с който пътувах през Атлантика не фигурира по пътеводителите. Докато тяхната информация се събере, напише, набере, редактира и публикува тя вече е остаряла, а предпоследният ферибот по тази линия беше потънал край бреговете на Гамбия през 2002, отнасяйки към хиляда души със себе си. Спасените били горе-долу стотина, а двама министри подали оставка и с това въпросът се приключил. Основната причина за подобни нещастия (дума, която леко подвежда) е, че както и колите, така и африканските кораби са хронически претоварени. Пътуването тук е един конфликт на интереси - пътникът иска да тръгне бързо и да се разположи удобно, а превозвачът иска да напълни до дупка превозното средство, за което трябва време. Особено, ако то е с размерите на кораб. Билетът ми бе естествено трета класа и се подготвих за най-лошото - очаквах да щурмувам палубата и да си отвоювам мястото на нея. Но всичко това не се сбъдна - от терминала на пристанището ни качиха на автобус, закараха ни до Уилис, наоколо припкаха стюарди, а корабът бе луксозен, климатизиран и изглеждаше някак си познат. После видях, че надписите са на индонезийски и че това бе стар кораб от държавната индонезийска флота Пелни. Трета класа бе помещение със седалки, втора класа бе помещение с койки, а първа - самостоятелна кабина. Веднага ми направиха впечатление две сенегалки, които се качиха облечени в бели премени и с жълти кърпи на главите. Те седнаха в трета класа, но явно имаха билет и за първа класа, защото след потеглянето и след залез се качиха горе и почти веднага се върнаха обратно - облечени в черни панталони и блузи с лъскави орнаменти. Сплетените им коси стърчаха настрани, а парфюмът им се долавяше от метри. Не трябва да се забравя, че за да пътуваш на кораб (обикновено) трябва да имаш билет, а за да купиш билет ти трябва пари. Не трябва също да се забравя, че около хората с пари се навъртат други хора с по-малко пари. Понякога те са жени, а двете сенегалки имаха най-древната професия на света и за една вечер преспяха с 10% от пътниците, възвръщайки си всичките инвестиции по билета първа класа. Това бе нагледен урок по африканска икономика, въпреки че подобни дами със сигурност се возят и на европейските крузери. А аз, за да не спя на седалка опънах спалния чувал на земята, по някое време до краката ми се изтегна някакъв негър и така заедно проспахме по-голямата част от пътя. Мисля, че нямаше изход към палубата и единствената гледка бе от илюминатори на нивото на океана. На сутринта поговорих с негъра съсед, а той се чувстваше зле, избиваше го на пот, тресеше го и изобщо маларията, за която досега само бях чувал, започна да се материализира наоколо. Имах късмет, че комарите не виреят на климатик, а той намери корабния доктор, който му заби една спринцовка. Към 10 сутринта стигнахме в Зигиншор и се разделихме. Двете жени, облечени в бяло и забулени в жълто също се изнесоха.

Касаманс е родината на етноса джола, а езикът им или което научих от него е почти идентичен с фразите на бамбара и малинке - две народности в Мали, Буркина Фасо и източна Гвинея. За разлика от тях обаче, местните джола не хлътнали много по

исляма и запазили древните си традиции. А това им създадо несигурни позиции в държавната пирамида. Те започнали да се чувстват изолирани от властта, богатството, парите и човешките правдини, а ей къде била границата с Гвинея-Бисау или Гамбия, които скроили лош номер на лошия си съсед Сенегал и подкрепили джола с пушки, семки, лимонки и бонбонки. Това е общо взето елементарното обяснение на военния конфликт в Касаманс от близкото минало. А когато пристигнах нещата бяха поуталожени, но военните все още проверява паспорти и лични карти през дулото на автомат. Съветът на местните беше - "Не се прави на Тарзан и не напускай пътеките. В джунглата има мини." А просяците с протези и патерици не ги бяха послушали. Или са били прекалено гладни, за да обръщат внимание на приказки. Всичко това звучи малко пресилено на думи, защото в Зигиншор ми направиха впечатление най-вече други две случки. Главен герой в първата от тях бе един французин на автогарата. По автогарите се събират продавачи и просяци, шофьори, хамали и джебчии, навлеци и нахалници, така че там не си в най-добрата компания, но на автогара Зигиншор ЖИВЕЕШЕ един луд французин и всички други бягаха от него и заобикаляха пътя му или му се подчиняваха. Той в никакъв случай не бе тартор на негрите и определено водеше отшелническото съществуване на саможив единак. Би било интересно да се разбере, защо лудият бе останал точно там и какво му се бе случило. Може някога да е бил пътник като мен, а може да е бил легионер, консул, емигрант или нещо друго. Никога няма да науча дали го бяха ограбили или просто беше изперкал, но гледката на почернял, дрипав европейски клошар по тези паралели бе като гледката на извънземно. След това отидох да хапна „ри сос“ (ориз със сос от риба) и седнах до един негр, а той си поръча мафе (ориз с фъстъчено масло) и фанта, за да го преглътне по-лесно. Готвачката купи фанта от съседната сергия, но нямаше отварачка и понечи да му я отвори със зъби. Тя едва ухапа тенекията, когато на мен ми дожаля за ослепителната ѝ усмивка. С вилица и палец отворих бутилката по български, а капачката хвъркна надалеч. После сигурно ме е разнасяла пред съседките - "ужким ни учат на култура, а да ги видиш тия белите как варварски си отварят бутилките".

През Мароко и Мавритания наблюдавах как постепенно се променя пустинята, в Северен Сенегал се заредиха сахела и саваната и едва в южната част на страната - Касаманс - природата се промени и от раз се появи онази Африка, която всички познаваме от снимки, филми, документални кадри и т.н. Започна екваториален пейзаж - блатата в делтата на реката се редуваха с палми, по дърветата скачаха маймуни, а наоколо летяха разноцветни папагали и многобройни ята. Растителността избуя и се заредиха оризища, банани и стотици папаи. Хората се разхождаха с мачете до глезена, а в непосредствена близост на дърветата се бяха разположили термитници, твърди като пясъчник и високи по 3-4 метра. Селата се превърнаха в безразборни стълпотворения от островърхи колиби със сламени покриви, а се появи и типичният плодороден африкански червенотем. Баобабите изведнъж завладяха пейзажа, набивайки се на очи от далеч. Така стигнах до Кап Скиринг - туристическо селце на Атлантика и близо до Гвинея-Бисау с хубава плажна ивица и поносим прибой. И в световен мащаб са малко селата с директна самолетна връзка за Европа, а летището там е само на 20 метра от центъра на курорта. 5 звездните хотели изобилстват в района, но много от местните изкарват оскъдните си приходи единствено чрез риболов. По плажа върху трупи са наредени десетки пироги (продълговати лодки) и много от жените се събират наоколо, за да изчистят веднага улова на деня (акули, рая и капитански риби). Вследствие се появяват безброй лешояди, които поради изобилието на храна почти не поглеждат карантите. Лешоядите са тромави, грозни и плашливи на земята, но бързи и изящни във въздуха, а рибарските лодки са изписани носталгично със сенегалски имена, най-интересното от които бе Маймуна Диоп. Маймуна е широко разпространено женско име от арабски произход, а така се е казвала и една от „жените“ на Мохамед. Някой филолог ще трябва да се изкаже по въпроса, но доколкото знам българската дума идва от турски, а тяхната дума може да води началото си точно от това „романтично и нежно“ африканско име.

Следващият град по пътя ми бе Колда, а тук обръщението към белия човек стана тумбаки. Това значеше, че съм преминал поредната етническа граница и че съм стигнал до "територията" на номадите пастири фула. Езикът им се нарича пулар, а ако го владееш ще контактуваш без проблем с хора в Гвинея, Мали и Буркина Фасо. По на изток и даже в Чад също живеят фула, но диалектът им става неразбираем. Месеци по-късно заговорих един от тях в Нигер, но дори и елементарните "здравей, здрасти, как си" бяха съвсем различни. Много фулани вече са заседнали и се занимават предимно със селско стопанство, а други изкарват прехраната си чрез търговията, която е всенародно поприще в Африка. Следва кратко описание на три сергии: На богатата сергия №1 мъж продава 10 пакета изсушена риба (по 50гр), 3 кутии цигари, 1 пакет китайски зелен чай, няколко китайски димящи пръчки, 7 пликчета с лекарства (на които пише как да ги свариш, отвариш или разбъркаш), няколко пликчета сол, 2 пакета каркаде, купчина кола (тонизиращ орех) и африкански дървени четки за зъби (от алое). На сергия №2 друг търговец е подредил 5 килограма прясна риба по качество, а на третата и най-бедната сергия има 8 купчини по 4 глави лук. 4 големи глави лук тук струват 100 франка (20 цента), така че правете сметка какъв му е оборота и каква е печалбата. Животът на повечето от търговците минава ЗАД същата тази сергия с 8 купчини лук - колкото и малко да са приходите, те са единствени и необходими, така че няма мърдане. Естествено - много от продавачите се кооперират и когато някой от тях се моли, храни, спи или отива по работа, другите наоколо пазят и продават стоката му, а после му връщат парите. Но животът на значителна част от африканците минава в мудно чакане на поредния клиент - в сравнение с него, европейският символ на безвремие (или пиесата на Бекет "В очакване на Годо") е като китайски екшън на fast forward.

Стигнах и до Диаубе, което е само едно транзитно село на 100 км от границата с Гвинея. Първоначалните ми намерения бяха да потегля веднага на юг, но нямаше превоз и реших да остана за една нощ. Не знам защо селото ми хареса, а после намерих приятели, едната нощ стана на две и двете се превърнаха в още 3-4 дена. Хората са най-запомнящата се атракция на всяка страна, а най-интересните преживявания започват, когато изобщо не ги очакваш. Намерих подслон при Коли, а Коли бе 50 годишен фула и живееше заедно с 3-4 жени в "комплекс" от 10 оградени островърхи колиби. Попитах го колко деца има, но той не отговори веднага, започна да брои на пръсти и след няколко секунди ги изкара 9. Най-малкото от тях бе 2 годишно с фланелка "Desert Storm" (пустинна буря), а аз се нанесох в една от колибите, където имаше само дървено легло и туба. На 10 метра бе кладенеца, а на още 10 метра - тоалетната, комбинирана с баня в помещение, оградено от тръстиков плет. Височината му е 1.50, така че от вътре може да намигаш на любопитните съседи. А дупката на тоалетната е същата, в която отива водата при къпане. На първия ден сенегалците все още не се отпуснаха, но след това много от тях уж случайно минаваха точно пред вратата ми, за да хвърлят по един поглед към белия и да ме заговорят. Когато чистех филтъра (процедура изглеждаща странно на човек, непознат с водните филтри) около мен се събираха селяни и сигурно движенията ми са приличали на заклинания на марабу, но негрите не задаваха излишни въпроси - цитат - "Белият доктор знае много неща и рядко издава тайните си." Коли започна да ми преподава уроци по пулар, а тренирайки езика се запознах и с Усташ - човек, чието име не помня, който седеше зад малка сергия и учеше децата на сурите от Корана. Аз често му правех компания, говорихме надълго за Египет и други страни, а Усташ бе живото доказателство за човек, който изкарва по долар на ден и е начетен колкото европейец. По някое време мина Лора, а тя се оказа местната бизнесдама и купи няколко кола-ореха от Усташ. Първото ѝ изречение към мен бе - Здравей, айде да се оженим днеска следобед. - Аааа... виж Лора, сега съм гладен и отивам да хапна - няма да стане точно днес. После Усташ я похвали, че била много добра жена, но се оплака, че купувала ежедневно по 5 кола-ореха. Орехите съдържат много кофеин и на тях лесно се навиква както на кафе или цигари, но това не бе причината, че не се

оженихме... А надвечер се заприказвах с Аби - една от застаряващите жени на Коли, която се наклони леко напред, показвайки гърдите си през широк потник и попита - Харесваш ли ме за приятелка? После се запознах и с местните полицаи, един "турист" от Сиера Леоне (с прекрасен английски акцент), двама бръснари от Лагос в Нигерия (с поносим английски акцент) и две момичета от Либерия (с неразбираем английски акцент), които бяха стигнали до автогара Диаубе, след като гвинейски митничари конфискували всичките им пари. Не им повярвах изобщо, смятайки че те само просят по някой лев с типичния за всички автогари трик. Но ето - останах още няколко дни в Диаубе и ги видях как спят под навеса на нигерийците и се хранят от храната им. Преди да продължа за Гвинея им оставих половин долар (последните си стотинки), но те едва ли са могли да съберат цялата сума за билет до Дакар (крайната цел) без да проституират. Няма да забравя как по-депресираната от тях, дори и гладна, не поиска да хапне въобще от ориза на бръснарите. Явно ѝ бе писнало да кара цяла седмица на ориз и хич не бръкна в общия леген, който в Африка се използва за чиния. А бръснарят я погледна и каза - Слушай сестро, като имаш избор избираш дали ще ядеш риба или телешко, но като нямаш избор ядеш и ориз и каквото ти дадат или умираш от глад.

Но най-интересният човек в Диаубе бе Мохамед-Аюб - шеф на хамалите, тартор на негрите, бивш музикант и певец, любещ съпруг, трубадур и дълбок познавач на женското сърце. На фланелката му бе изписано "Не давай шанс на СПИН-а", но той не се придържаше строго към това правило. След като ме заговори на много добър английски и ме покани в къщи, отидохме в тях, а къщата ми бе точно копие на неговата, само че вътре освен легло и туба имаше също стол и ниска маса. Мохамед-Аюб започна да прави чай, а ритуалът по правенето му отнема поне половин час. В малък очукан чайник се слага да кипне вода, а след това се добавя пакет зелен чай и първата вода от чайника се изхвърля. После се слага мента, колкото е водата - толкова захар и всичко пак кипва. Чайникът е закрепен на малка телена поставка върху дърва или въглища и по някое време пред домакина изникват две ракиени чаши. Подобно на барман, той започва да прелива съдържанието в малките чаши и държи чайника поне една педя над тях. Така постепенно се образува каймак, а след това чашите се преливат обратно и церемонията се повтаря многократно. Целта е чаят, ментата, водата и захарта да се разбъркат максимално, но това не е работа за изнервени или стресирани хора - ако правите чай трябва да имате свободно време. Най-накрая се получава нещо като рядък мед с пяна отгоре, а две ракиени чаши са предостатъчни и за няколко души. Попитах Мохамед-Аюб защо чаят винаги е толкова сладък, а той отговори - Как така защо? Ако не е сладък нали никой няма да може да го пие... Не трябва да се забравя, че в двете ракиени чаши има цял пакет чай и дозировката е много по-силна от примерно италианското еспreso. След това се разговорихме за броениците, които висяха на леглото му и шефът на хамалите сподели, че ходил при марабу и марабу-то му бил направил талисман за... мъжка сила и продължителен секс. Другият дар на марабу-то бе разноцветен конец, който висеше от гащите на Мохамед - това бил талисман против змии и той се похвали, че откакто го имал ходил смело из шубраците без да се притеснява от ухапване. Заприказвахме се за жена му, а той каза, че тя била възпълна и по-висока от него, защото едрите, здрави жени издържали по-дълго на секс. Но тя имала болна майка в близкото село и се прибирала едва привечер, така че излезнахме на пътя, Мохамед набързо спря при една позната девойка и я заговори. Тя се усмихваше, но нямала време за него и го отрязва, а след това до нас се доближи (бих казал) дете, което продаваше фъстъци. Мъжественият глас на Мохамед мигновено се промени в галещия глас на омайник и през следващите 5 минути той не ми обърна никакво внимание, но смъкна всички звезди на малката продавачка. Потеглихме обратно по главната улица, а Мохамед през броени секунди се обръщаше назад. Най-накрая се досетих, че той вече бе уговорил срещата с нея, но не искаше другите да ги виждат заедно. Така че след малко аз останах по пътя и му пожелах късмет, а той се върна в колибата си и после разправи, че дискутирал с момичето надълго и нашироко... Почти всеки ден се виждах с Мохамед-Аюб, а неделя вечер отидохме да прием и по бира. Той беше малко тъжен,

защото понеделник и вторник били пазарните дни - Утре и вдругиден няма да се видим... идват много камиони и трябва разтоваря всичко с момчетата. Животът ми ще стане непоносим... и ще се скапя от работа, за да купя продукти... иначе жена ми няма какво да готви. Ако не работя ще умрем, но работата ми е тежка и ме боли цялото тяло. Тумбаки, имаш ли хапче за болки в цялото тяло? А ако нямаш, намери ми бяла жена... искам да отида в Европа и да заживея малко по-леко? Чудех се какво да отвърна, но най-накрай все пак успях да удовлетвори последното желание на Мохамед-Аюб. Той ме помоли да отидем двамата при жена му, защото иначе тя нямало да повярва, че сме били заедно... Някои хора правят всичко наопаки и пак обират всички симпатии.

Всъщност пътеписът ми за Сенегал трябваше да започне от Македония. Често са ме питали - Това име Варошанов руско ли е?, а то води началото си от древната българска дума вароша (която значи крепост) и от едноименния прилепски квартал, където са Марковите кули. Преди стотина година прабаба ми качила дядо ми и сестра му в една талига и потеглила за София, докато мъжът ѝ се търкалял в окопите. Причина за това били сенегалците (а тя ги наричаше арапите), които появявайки се във френската армия създали страшни психози сред местното население. Тръгнали слухове, че негрите заклали и изпекли две малки бели деца, така че голяма част от старите къщи в Банишора (които вече не съществуват) са вдигани за една нощ от преселници. Сенегалците бяха виновни за раждането ми в София (или изобщо), а аз се чудех дали да им благодаря или да търся кървава вендета заради страховете на прабаба си. Наскоро Мохамед-Аюб ми посочи едно 5 годишно хлапе и каза, че това бил немирникът на селото - всички били вдигнали ръце от него и безбройните му пакости... а аз се приближих зад гърба му, разчесах брадата си, издокарах зловещ поглед и извиках така, че то се разплака и чак разтресе. Със сигурност това дете ще ме помни поне докато влезе в пубертета, а след няколко часа напуснах Диаубе и Сенегал и стигнах до гвинейската граница. Статуквото бе възстановено и семейната чест - възвърната. На добър час Диаубе!